

FÖRSLAG

Riktlinjer för samverkan med andra kommuner

Antagen av KF, 202x-xx-xx, § Xx

Ansvarig nämnd: KS

Reviderat senast 202x-xx-xx, § xx

Bakgrund

Behovet av samverkan mellan kommuner ökar. Parallellt med bland annat den demografiska utvecklingen i regionen/närområdet behöver kommunerna allt oftare samverka kring olika frågor i syfte att säkerställa att man har förutsättningar att fullgöra sina respektive uppdrag.

Samverkan kan ske i olika former. Denna riktlinje syftar till att beskriva när och hur Hylte kommun ska samverka med andra kommuner.

Riktlinjen gäller all samverkan som sker mellan Hylte kommun och andra offentliga aktörer på kommunal nivå. På de områden lagstiftning reglerar samverkan, t.ex. inom gymnasieskolans område, gäller riktlinjen dock endast i tillämpliga delar och i den mån lagstiftningen inte innehåller avvikande bestämmelser. Riktlinjen omfattar inte samverkan med andra samhällsaktörer, civilsamhället eller företag.

Ramar för samverkan i Hylte kommun

En förutsättning för samverkan är alltid att föremålet för samverkan faller inom den kommunala kompetensen, dvs. att det är en uppgift som en kommun ska eller får ägna sig åt.

Hylte kommun ska samverka med andra kommuner när det bedöms vara av allmänt intresse för kommunen och dess invånare att samverkan sker. Exempel på sådant allmänt intresse är att samverkan förväntas bidra till en effektivare förvaltning, förbättrad kompetensförsörjning, bättre tillgång till eller bättre kvalitet i kommunal service, stärkt drifts- och/eller utvecklingskapacitet och bättre resiliens i samhällsviktig eller annan viktig verksamhet.

Samverkan ska i första hand ske i form av avtalssamverkan, om inte någon annan samverkansform är lämpligare med hänsyn till förutsättningarna för samverkan.

Inför beslut om samverkan ska de konsekvenser som samverkan kan förväntas medföra för Hylte kommun som organisation och arbetsgivare beaktas samt eventuella effekter det får för invånarnas insyn.

Val av form för samverkan

Val av samverkansform måste ske med hänsyn till bl.a. vad kommunerna ska samverka kring, antalet samverkande parter, målet med att samverka, personalförsörjning, ekonomiska aspekter, långsiktighet, demokrati och rättssäkerhet och möjligheten till politisk kontroll.

I Hylte kommun kan samverkan med andra kommuner ske i följande former.

Samverkan genom avtal med en eller flera samverkande kommuner, *avtalssamverkan*, är den samverkansform som i första hand ska väljas. Kommuner kan samverka genom avtal inom samtliga verksamhetsområden. Det är möjligt att överlämna i princip vilken förvaltningsuppgift som helst, inklusive myndighetsutövning, samt att göra avsteg från lokaliseringsprincipen och delegera beslutanderätt till anställd i en annan samverkande kommun. De begränsningar som finns i kommunallagen rörande vilka beslut som kan

delegeras, jävsregler samt frågan om vidaredelegation gäller dock även vid extern delegation inom avtalssamverkan och ska beaktas. Avtalssamverkan ska ske i enlighet med bestämmelserna i denna riktlinje.

Avtalssamverkan är en enklare form av samverkan och kräver normalt mindre administrativ organisation. Det är därför en lämplig samverkansform även vid mer kortvarigt behov. Samverkan genom avtal är dock inte lämpligt när föremålet för samverkan innefattar många eller viktiga politiska överväganden.

Innan beslut att ingå avtal om samverkan fattas ska en noggrann analys av hur avtalet förhåller sig till de upphandlingsrättsliga reglerna och eventuella tillämpliga undantag.

En *gemensam nämnd* tillhör organisatoriskt någon av de samverkande kommunernas organisation och de samverkande kommunerna utser ledamöter i nämnden. För att samverkan i en gemensam nämnd ska fungera väl behöver ofta även avtal ingås mellan kommunerna. Ansvar för de uppgifter som överlämnas till nämnden stannar på överlämnande kommun och nämndens beslut är formellt den överlämnande kommunens beslut. Gemensam nämnd kan vara lämpligt som samverkansform när samverkansföremålet är en eller flera tydligt avgränsade uppgifter och avtalssamverkan inte är lämpligt, exempelvis därför att behovet av samverkan är långsiktigt och politisk styrning samt transparens är viktigt.

Ett *kommunalförbund* bildas tillsammans med en eller flera andra kommuner och bildar en slags specialkommun, en egen juridisk person med förhållandevis stor egen organisation. När kommunen lämnar över en uppgift till kommunalförbundet övertar kommunalförbundet helt ansvaret för uppgiften. Kommunalförbund bör väljas som samverkansform endast om flera samverkande kommuner vill överlämna flera och/eller omfattande verksamheter och behovet av samverkan bedöms vara mycket långsiktigt.

Samverkan genom delägarskap i *kommunala aktiebolag* kan aktualiseras när målet för samverkan är att åstadkomma en effektiv förvaltning av en verksamhet som inte tillhör kommunens kärnuppgift, men som ändå medför mervärde. Föremålet för samverkan ska vara verksamhet där kommunen har monopol på marknaden, alternativt uttryckligt stöd i lag eller rättspraxis. Bolagets verksamhet ska vara drift av kommunala angelägenheter som är avgiftsfinansierade. Samverkan genom bolag ska inte ske när den rör verksamhet som innefattar myndighetsutövning.

Informell samverkan genom exempelvis *nätverk* mellan kommuner på både tjänstemannanivå och politisk nivå är alltid möjlig utan särskilt beslut förutsatt att sekretesskyddade uppgifter eller liknande känslig information inte delas eller delas med tydligt stöd i lag. Hylte kommun strävar efter att dela den kunskap och erfarenhet som finns i respektive organisation med andra kommuner.

Beslutsnivå

Det är alltid kommunfullmäktige som ska fatta beslut att ingå samverkan om samverkansformen är:

- Kommunalförbund,
- Gemensam nämnd, eller
- Gemensamt aktiebolag

Beträffande avtalssamverkan är det kommunfullmäktige som ska fatta beslut att ingå samverkan när:

- Beslutet medför en större organisatorisk förändring,
- Samverkan innebär stora investeringar eller omfattande löpande kostnader,
- Samverkan har en direkt och kännbar effekt för kommuninvånarna vad gäller tillgång till kommunal service,
- Det som lämnas över till en annan kommun inom ramen för samverkan är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen

Därutöver kan kommunstyrelsen eller en nämnd fatta beslut att ingå samverkan om beslutet är i enlighet med denna riktlinje, och om:

- Samverkansformen är avtalssamverkan,
- Samverkan rör bara den egna nämndens verksamhetsområde, och
- Samverkan inte medför några betydande kostnader för nämnden.

Beslut att ingå samverkan ska alltid fattas av kommunfullmäktige om det är oklart på vilken nivå beslutet bör fattas.

Särskilt om avtalssamverkan

Kommunallagen medger en generell rätt till avtalssamverkan (9 kap. 37 §). Det betyder att det står kommunen fritt att avtala med en annan kommun om att någon av kommunens uppgifter ska utföras av den kommunen. Den överlämnande kommunen behåller huvudmannskapet – ansvaret – för uppgiften. Det är därför av vikt att samverkansavtal utformas mycket noggrant.

Ett samverkansavtal bör innehålla i vart fall bestämmelser rörande:

- Parter,
- Avtalets syfte,
- Definition och avgränsning av uppdraget,
- Avrop,
- Hur uppdraget ska utföras och hur uppdragsgivaren ska bidra,
- Ev. ersättning,
- Ev. betalning och fakturering,
- Hantering av information, handlingar, dokumentation och arkiv (inkl. hantering av allmänna handlingar, sekretess och personuppgiftsansvar),
- Ansvar för personal och arbetsmiljö,
- Information, samråd och uppföljning,
- Rätt till information till kommunstyrelsen för fullgörandet av dess uppsiktsplikt,
- Ändringar, tillägg, reklamation och andra meddelanden,
- Avtalstid, uppsägning och förlängning,
- Omförhandling och tvistlösning,
- (Force majeure) (särskilt om samverkan omfattar uppgifter av vikt för totalförsvaret), samt
- Ikraftträdande, giltighet.

För att samverkan genom avtal ska vara aktuellt krävs att den samverkan som sker är faktisk samverkan – det får alltså inte vara fråga om förtäckt köp och försäljning av tjänst. Samverkansavtal är inte per automatik undantagna upphandlingslagstiftningen.

Utgångspunkten är därför att kommunens anskaffningar av tjänster ska upphandlas. Vid samverkan mellan kommuner kan dock undantag i upphandlingslagstiftningen vara tillämpliga. En noggrann analys av huruvida det tilltänka samverkansföremålet utgör en tjänst i upphandlingsrättslig mening och, i så fall, om något undantag i lagstiftningen är tillämpligt ska göras innan samverkansavtal sluts. Analysen bör dokumenteras.

Uppföljning och rapportering

Nämnderna ska i årsredovisningen rapportera all samverkan inom sitt verksamhetsområde till kommunfullmäktige. Återrapporteringen skall innehålla samverkansområde, samverkansparter och en kortare analys av samverkan under året samt dess eventuella ekonomiska effekter.

Det ankommer på de nämnder som ingår avtalssamverkan, eller i de fall samverkan ingår av kommunfullmäktige den nämnd vars verksamhetsområde berörs, att till kommunstyrelsen lämna tillräcklig information om samverkan. Det ska ske dels i samband med avtalets tecknande, dels årligen i samband med årsredovisningen.

Kommunstyrelsen ska årligen rapportera till kommunfullmäktige gällande all avtalssamverkan inom kommunens samtliga verksamheter. Det gäller oavsett vilken instans som beslutat om samverkan och slutit avtalet.